

“HIJ GOAT OMUUGE, T’ES TZIENE WIRT!” BALLONVAART BOVEN GENT (1834-1906)

VOOR U VERZAMELD UIT 31600 EDITIES VAN DE GAZETTE VAN GENT

25 september 1834

De luchtreiziger Margat heeft een inschrijving geopend tot het doen van een luchtreis met een luchtbal van 864 ellen tafta en een inhoud van 9 200 *teerlingvoeten*. Het tuig is voor 50 centiemen te zien in de *arsenaalzaal* van het stadhuis. Hij zal op zondag 5 oktober van het *Bijlokeveld* met de luchtbal tot boven de wolken opstijgen en de inschrijvers zullen er de beste plaats hebben. Het is slechts de derde maal dat zulks te Gent plaats grijpt. De eerste was die van Blanchard in 1784, de tweede van de heer Mosman in 1804, nu juist dertig jaar geleden.

7 oktober 1834

Het treffend schouwspel dat de stoutmoedige en gelukkige heer Margat ons gegeven heeft maakt in al de gezelschappen nog gedurig het onderwerp uit van de redekavelingen en men is het eens om de kundige luchtreiziger een welverdiende lof toe te zwaaien.

Na van ‘s morgens af zich met de voorbereidselen van zijn luchtreis bezig gehouden te hebben en de luchtbal met brandbare lucht in de vereiste toestand te hebben gebracht, is de heer Margat te 4 uur 35 met een blij gemoed in de lucht gestegen, na zich te hebben doen voorgaan door een klein luchtballetje. Daar de lucht uitnemend helder en kalm was ging de ballon maar traag op. Gedurende een kwartier zag men de luchtreiziger zijn hoed en vaandel draaien en briefjes uitwerpen. Bijna twee uur bleef hij in zicht op een hoogte van 3000 voet.

De luchtbal dreef over de stad en nam de richting van de weg naar Brussel. Nog dezelfde avond vernamen wij dat de heer Margat om 5 uur 30 was beginnen te dalen. Om 6 uur kwam hij te Massemen-Westrem, een dorp buiten de Keizerpoort tussen Melle en Wetteren, behouden aan land, onder het luidruch-

tig gejuich van een ontelbare menigte nieuwsgierige aanschouwers welke van alle kanten kwamen toegelopen. De luchtreiziger is er gul onthaald geweest. 's Anderendaags was de heer Margat hier met zijn luchtbal terug.

Het spijt ons voor de eer van het kunstminnend Gent, hier te moeten bijvoegen dat de heer Margat zijn kosten, welke tot 1900 frank beliepen, op verre na niet heeft kunnen goedmaken, aangezien zijn ontvangst slechts 1150 frank was.

Of de oorzaak daarvan aan de lamheid van onze stadsgenoten toe te schrijven is, aan de onverschilligheid voor wetenschappelijke proefnemingen of aan de hoge prijs van de plaatsen in het *Bijlokeveld*, zullen we onbeslist laten. Echter ware het voldoende de heer Margat van al zijn kosten schadeloos gesteld te zien worden, door een milddadigheid van onze stedelijke regentie of een vrijwillige inschrijving onder de beoefenaars en bewonderaars van kunsten en wetenschappen.

9 oktober 1834

Onze stedelijke raad heeft in zijn zitting van gisteren besloten aan de heer Margat een gift van 1000 frank te verlenen.

23 juli 1860

Gisteren begaf eenieder die benen had en van het hemelse nat niet vervaard was zich naar de glacis van de citadel om de octrooirechten aan de stadspoor- ten naar de maan te zien vliegen. De *Artistes Réunis* lieten de luchtbal *Le Progrès* op die het octrooi verbeeldde. De heer Karel d'Hoy heeft met veel bekwaamheid de werkingen voor het oplaten van de luchtbal bestuurd.

21 september 1865

Op zondag 24 september zal buiten de gewezen Kortrijksepoort een luisterrijk feest gegeven worden in de hof van de *glacis* (** citadel) met als hoogtepunt om 5 uur in de namiddag de opstijging van de luchtbal *De Verkeerde Wereld*.

4 september 1874

De heer Eugène Dartois is kapitein van de luchtbal *Le Géant*, luchtreiziger van het Frans gouvernement en bestuurder van de luchtreizen gedurende het beleg van Parijs. Zondag aanstaande zal hij om 5 uur met zijn luchtbal *Le Nord* opstijgen van in de koer van het nieuw weesjongenshuis aan de

Bijlokeboulevard.

9 september 1874

Het sloeg 6 uur als de luchtbal *Le Nord* nog maar voor twee derden met gas gevuld was. Nochtans was die verrichting al om half 2 uur 's morgens begonnen, doch het gas kwam maar zeer langzaam toe. De luchtreiziger kon nu niet meer wachten, want de avond kwam reeds aan. Daarbij regende het. In die ongunstige voorwaarden kon de heer geen reisgezel meenemen.

Kwart na 6 steeg hij alleen op onder het gejuich van de menigte die zich binnen en buiten het gesticht van de weeskinderen bevond. De luchtbal steeg statig terwijl de luchtreiziger het publiek begroette, doch spoedig was hij ten gevolge van de laaghangende regenwolken aan het zicht onttrokken.

De heer Dartois is om 7 1/2 uur te Beervelde gevallen en om half 11 uur 's avonds was hij in Gent terug.

12 september 1874

Zondag aanstaande zal de heer Eugène Dartois de proef met zijn luchtbal hernemen. Om niet meer twee uren later op te stijgen dan het programma aankondigt, heeft hij zijn maatregelen goed genomen.

Ditmaal zal hij zaterdagnamiddag om 6 uur zijn luchtbal beginnen opblazen. Dan zal hij 's anderendaags om 4 uur gereed zijn om in de lucht te stijgen. Deze keer gaan een paar passagiers mee, wat een aantrekkelijkheid te meer inhoudt voor het publiek.

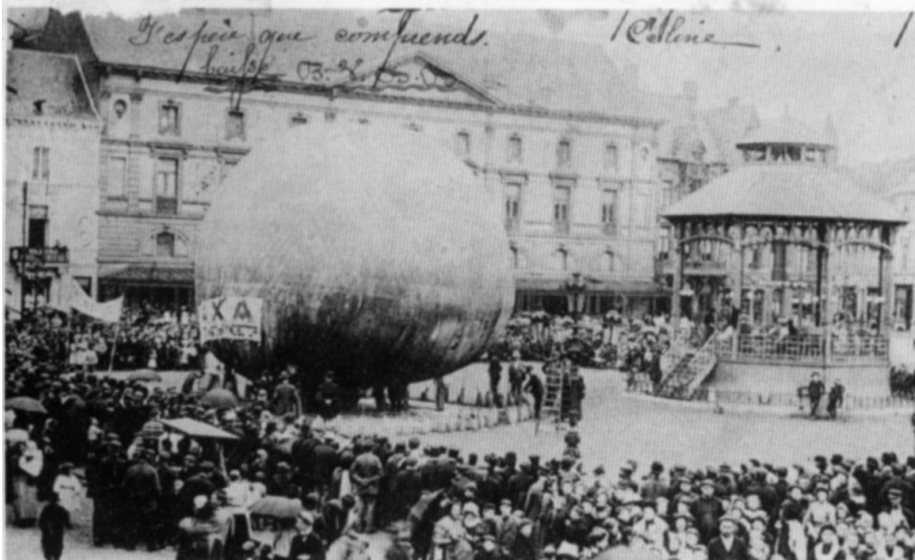
De ontvangsten van verleden zondag zijn nauwelijks voldoende geweest om de kosten van de opstijging te dekken. Niettemin heeft de heer Dartois 100 frank geschonken aan de weeskinderen, om onder hen verdeeld te worden.

Door in groot getal zijn tweede opstijging te gaan bijwonen zullen de inwoners van Gent de edelmoedige man zondag willen bewijzen dat zij hem dankbaar zijn omdat hij voor onze weeskinderen zo mild was.

15 september 1874

Ditmaal ging een reiziger mee, namelijk de heer Verhaeghen. Daar de luchtbal zeer goed opgeblazen was kon er nog een derde persoon meegaan. De heer De Lantsheere wilde wel maar was te zwaar. In zijn plaats sprong de echtgenote van de heer Dartois in de mand, onder toejuichingen van het publiek.

De luchtbal rees statig en dreef zonder bijzonder hoog te verheffen zuidwaarts af. De stoutmoedige en behendige kapitein steeg in de hoepel die zich boven

Sfeerbeeld van een ballonoplating op de Vooruitgangsplaats te Ledeberg in augustus 1898.

de mand bevond en groette met zijn muts het publiek dat hem juichend achterna keek.

Mevrouw Dartois ontvouwde een lang, blauw papieren lint en liet het vliegen. Het kwam dwarrelend naar beneden en viel op de binnenkoer van het wezen-gesticht. Dan wuifde ze nog met de zakdoek en enige ogenblikken nadien was de luchtbal te hoog en te ver om nog mensen in het bootje te onderscheiden. Rond 7 1/4 uur is de luchtbal bij Nederbrakel gevallen. Het was daar volop kermis. De vierders snelden toe toen ze de luchtbal zagen neerkomen. De goede buitenlieden waren vooral verwonderd een dame uit het bootje te zien stappen.

13 juli 1887

Dinsdag gaf het muziekkorps van de weesjongens een concert op de kiosk van het park en op het speelplein werd de luchtbal *Hercule* van de heer Glorieux opgeblazen. Het was bijna 8 uur als de luchtbal statig opsteeg met drie reizigers. De heer Glorieux maakte halsbrekende oefeningen aan de trapeze tot hij zeer hoog was. Er was zeer veel volk.

19 juli 1889

Er zal wellicht nooit zoveel volk op het Sint-Denijsplein geweest zijn als gisternamiddag en velen kwamen buiten de Kortrijksepoort naar de terugkeer zien. De meeste kijklustigen werden op het speelplein weerhouden door het opstijgen van de luchtbal *De Nijverheid* van de heer Goddard. De *luchtbal-reklaam* stond vol annonces van magazijnen die men zeer duidelijk van op de grond kon lezen.

10 juli 1894

Morgen zal er feest zijn in het park van de citadel! Om 5 uur groot concert op de kiosk door het muziekkorps *De Gewezen Kuldere*, daarna inhuldiging van de waterval aan de vijver, om 6 uur volksspelen en om 7 uur opstijging van de luchtbal van de heer Glorieux.

3 augustus 1898

Het wreedste welke men ooit te zien kreeg zal zeker wel de opstijging zijn van de luchtvaarder-wielrijder Gheude zondag 4 dezer om 4 uur in de namiddag op de Vooruitgangsplaat te Ledeberg.

Het rijwiel hangt 7 meter onder de luchtbal zonder mand of enige toebehoorte. De luchtreiziger zit ongebonden, de ene hand rustend op de stuurstang van het rijwiel en houdt met de andere hand de koord vast die in verband staat met de veiligheidsklep van het luchtschip.

Op het akelig ogenblik “laat los” geeft de heer George D'Hondt, hoofdman van de *Ligue Vélocipédique Belge*, het teken tot vertrek aan de wielrijder die de luchtbal moet volgen.

Gedurende het vullen van de luchtbal opstijging van komische luchtballen en concert door de fanfarenmaatschappij *Le Progrès*. 's Avonds volksbal en algemene verlichting van de Binnenweg.

5 augustus 1898

De aangekondigde opstijging van de luchtreiziger “*Fin de Siècle*” had zondag duizenden mensen naar Ledeberg gelokt. De luchtbal is rond 6u40 nederge-daald aan de grens van Sint-Denijs-Westrem en Zwijnaarde in een afgesneden klaverveld. Om 7u40 is de eerste wielrijder, de heer Van de Kerckhove, te Ledeberg teruggekeerd.

De heer Léon Gheude is om 8 u 10 met zijn materiaal te Ledeberg aangeko-

men. Hij was vergezeld van de landbouwer, eigenaar van het klaverveld, die 20 frank schadevergoeding eiste.

10 maart 1899

De heer G. Lefranc, luchtreiziger, heeft van de gemeentelijke overheid de driehoekige grond langs de Citadellaan en de Lange Kazernestraat in huur bekomen, om er op een afgesloten terrein de vastliggende luchtbal Fram op te richten. Wie lust heeft om eens een schoon panorama te aanschouwen zal daartoe de gelegenheid vinden. Op zekere dagen zullen de opstijgingen vrij geschieden.

29 april 1899

De vastliggende luchtbal waarmee morgen proefnemingen worden gedaan, draagt de naam *Fram* en meet 1 285 000 liter gas. De windas waarop de kabel loopt wordt gedreven door een motor van 25 paardenkracht.

Verscheidene opstijgingen zullen plaats hebben en om 4 uur zal de heer Lefranc een vrije opstijging doen. Zes personen zullen hem mogen vergezellen. Te rekenen van zondag zijn er dagelijks opstijgingen met de kabel en alle weken drie vrije.

1 mei 1899

De opstijging van de *Fram* heeft zich door een reeks ongelukken doen kenmerken. Eerst werd een bediende die de gasbuis moest vasthouden bijna verstikt. Bij het opstijgen haperde de mand aan een telefoondraad die afbrak. De luchtbal ging vervolgens juist boven de daken zeer langzaam omhoog en raakte schielijk een schouw.

Hij dreef gelukkig tamelijk snel af in de richting van de Dampoort en daalde, ook niet al te gemakkelijk, 45 minuten na zijn vertrek te Wilrijk neer. De luchtreizigers zijn met de nachttrein naar Gent teruggekeerd.

1 juni 1899

Na lang door het weder gedwardsboomd te zijn konden de reizen met de ballon Fram gisteren regelmatig worden aangevangen. De ballon steeg meer dan twintig maal in de beste voorwaarden op en de nederdaling ging heel gemakkelijk.

De heer Lefranc is geen nieuweling in het vak. Reeds in 1885 was hij luite-

nant van de heer Toulet. Zijn stelsel steunt op het zeer vlot doen stijgen en dalen van de ballon, terwijl hij door middel van een kabel en een krachtige machine naar beneden wordt getrokken. Heden avond heeft om 9 uur de eerste nachtelijke opstijging plaats.

4 juni 1899

De luchtbal *Fram* heeft gisteren na verscheidene vastliggende opstijgingen om 7 uur een vrije reis gedaan. De heren Van de Putte van Ledeberg, De Marteleire van Merelbeke en Pedro Martinez, een Chileense student vergezelden de heer Lefranc.

De ballon steeg tot 1200 meter en is om 8 uur 20 in de beste voorwaarden neergedaald te Massemen bij Wetteren, waar de luchtreizigers zeer goed werden ontvangen. Ze zijn 's avonds rond 11 uur in de stad teruggekeerd, uiterst tevreden over hun uitstapje.

7 juni 1899

De luchtbal *Fram* zal vrijdag te middernacht een wetenschappelijke opstijging doen en daarbij aantonen wat men door luchtreizen kan bekomen op krijgsg gebied.

26 juni 1899

Eén van de reuzen uit de rondgang door de stad heeft gebruik gemaakt om een opstijging te verwezenlijken met de vastliggende ballon *Fram*. Daar hij niet in de mand kon heeft men hem er moeten onder hangen en alhoewel die toestand niet al te gemakkelijk moet zijn geweest, heeft hij geen ogenblik zijn koelbloedigheid verloren! De *luchtreus* is in goede voorwaarden neergekomen.

2 juli 1899

De kabel van de vastliggende luchtbal *Fram* heeft gisteren bij valavond de schouw van het huis nummer 139 in de Lange Kazernestraat omgeworpen.

11 juli 1900

Het feest in het park is op de dinsdag van de gemeentekermis dank zij het goede weder uitmuntend geslaagd. Op het speelplein deed de heer Denis een luchtreis met zijn nieuwe luchtbal *Céleste*. De toeloop buiten de Kortrijkse-

poort was zo groot, dat het verkeer er zeer moeilijk was en er verscheidene ongevallen plaats hadden.

17 juli 1901

De opstijging van de heer Denis op het speelplein van het park lokte duizenden nieuwsgierigen. Toen bleek dat de ballon niet kon opstijgen moest één der reizigers de mand verlaten. Om 7 uur dreef hij statig in de richting van Afsnee en daalde om 8 uur 10 in goede voorwaarden neer te Astene, waar de inwoners de luchtvaarder bereidwillig hulp aanboden.

9 juni 1906

Zondag zal ter gelegenheid van de inhuldiging van het nieuw lokaal *The Excelsior Wine C°* aan de Kouter, op het speelplein in het park het groot luchtreizigersfeest plaatshebben, ingericht door de *Automobielclub der Beide Vlaanderen*, met medewerking van de clubs van Namen en Luxemburg.

De ballon is 500 m³ groot en zal bestuurd worden door de luchtreiziger Gheude. De opstijging is voorzien om 5 uur.

De *Rally Ballon* voor automobielen, voorbehouden aan de *Automobielclub* en zijn uitgenodigden, zal het vertrek volgen. Prachtige prijzen worden uitgelooft aan diegenen die de ballon bij zijn nederdaling het eerst zullen bereiken. De automobielen die aan de wedstrijd deelnemen zullen op de Fortlaan vergaderen.

ERIK DE KEUKELEIRE

Fragmenten uit “De Gentse citadel en het Citadelpark deel 1” (1819-1907), “De Sint-Lievenspoort en de Ledebergse Bellevuewijk” (1837-2004) en “Sint-Pieters-Aalst, Sint-Pieters-Aaigem en Sint-Denijsplein deel 1” (1819-1901) - uitgaven in eigen beheer - 2004.